

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

20. De Vana obseruatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

24 Theologia Moralis Lib. XXVIII.

gica, ad quorum presentiam nocivum diabolus irrogat. Certè per huiusmodi Ecclesiastica remedia non semper homines liberantur, vel quia obstat peccatum illius, qui curat, vel illius, qui curandus est: vel ob maius spirituale bonum illius, qui patitur. Sanch. lib. 2. sum. cap. 41. n. 25. Reginal. lib. 17. n. 183. Lessi. lib. 2. cap. 44. dub. 5. Suar. de Relig. lib. 2. cap. 17. Filliuc. tract. 24. cap. 8. q. 3. Deltius lib. 6. Magie cap. 2. q. 3. sect. 3.

179
Hanc etiam
est, maleficio-
rum, alias
paratorum
opera vii.

Nullatenus est licitum, etiam pro re gravi, & bono publico vigente, maleficorum, alias paratorum, opera vii. Quia actio, quæ petitur, est intrinsecè mala, & consequenter pro nullo bono consequendo, aut malo vitando, licitum est ita operari, & proinde nec petere: esset enim peccato alterius cooperari. Tolet. lib. 4. cap. 16. Suar. de Relig. lib. 2. c. 18. n. 3. Navar. sum. cap. 11. num. 29. Sanch. lib. 2. sum. cap. 41. num. 5. Vnde maleficos consulere, vel eorum spectaculis interesse, quæ arte diaboli sunt, vel ad hoc exhibere pecunias, est peccatum lethale. Deut. 18. Et in utroque iure graues constitutæ sunt pœnæ tam contra maleficos, quam contra eos, qui ipsos consulunt. Qui enim obseruant Ariolos, Haruspices, Incantatores, vel eorum Philacterias, & videntur, sunt ipso facto excommunicati, cap. si quis 16. q. 5. Et libri huius artis sunt comburendi ex indice Concilij Trident. Multi tamen à mortali in hoc casu excusantur ob ignorantiam. Quia nesciunt, ita à damone fieri. Navar. sum. 31.

180
Non recipi-
pe ut ma-
lesi, ut, vel
alius vno
maleficio a-
liud soluat.

Non licet petere, ut maleficus, vel alius vno maleficio, aliud dissoluat. Quia hoc esset maleficium, & cum diabolo pactum inire, seu consentire saltem in illius pactum, quod minimè licet. Rogari tamen potest maleficus, ut maleficium modo licito soluat, ea gerendo, quæ sine ope demonis possunt præstari uno quisque ius habet tollendi, ac destruendi ligaturas, nodos, capillorum volumina, & alia signa malefica à maleficis hoc fine apposita: ut diabolus nocere desinat: etiam si ex ablatione malefici signi, aliquod damnum malefico, aut alteri sequatur, eo quod demon ita cum ipso malefico pactum inierit. Quia ex parte tollentis hæc signa nulla intercedit demonis inuocatio, vel cooperatio ad malefici damnum. Quando autem dubitatur, an maleficus sciat modum liciti dissoluedi præsumitur solum callere modum superstitiosum: & consequenter ab eo peti non potest maleficii dissolutio: sed prius interrogandus est, num agnoscat modum licitum. Quia petere cum illo dubio, esset se exponere manifestè rem illicitam postulandi periculo: & esset illum ad nouum piaculum inducere. Sanch. lib. 2. sum. cap. 41. Sylui. 22. v. Maleficium, q. 8. Tolet. lib. 4. cap. 16. Navar. sum. cap. 11. num. 29. Suar. de Relig. tom. 1. l. 2. cap. 18. Filliuc. tr. 14. cap. 8. q. 4. & 5. Laym. lib. 4. tr. 10. cap. 4. num. 9.

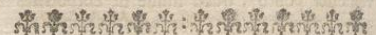
181
Si petens scit
maleficiu lici-
tè, ac iuste,
posse malefi-
cium solueri
licitum esse,
ab eo petere.

Profecto si petens certus sit, maleficium scire licitè, ac illicitè maleficium solueri: tunc licet petere ab eo absolute, ut maleficium soluat, quamvis præsumatur de eius malitia, fore, ut medio utatur illicito. Quia quod petitur à malefico, potest ab eo bene & male geri: scandalum autem passum maleficus sua recipit ex malitia: illa enim petitio nec est mala, nec mali habet speciem: sed potius est bona, cum petens vigenti necessitate præmouetur, & non teneat

tit ab huiusmodi petitione abstinere, cum graui suo, aut alieno incommodo. Quia ex omnium sententia licitum est petere ab usurario mutuum, & ab infideli iuramentum, quando petens eis indiget, quamuis exploratum ei sit fore, ut ille sub usuris mutuet, & hic per falsos Deos iuret. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 1. cap. 18. Lessi. l. 2. c. 44. dub. 6. Sanch. de matr. lib. 7. d. 95. n. 11. Diana p. 5. tr. 7. resol. 11.

Confessarius in audiendis maleficorum, aut maleficarum confessionibus hæc præcipue inquirere debet: An intercesserit pactum aliquod cum damone, in quo promiserint, se abnegaturos Christum D. & Fidem Christianam abiuratos: An Diabolum adorauerint? An actiones nefarias circa ineffabile Eucharistiæ Sacramentum exercuerint? An in tali peccato aliquam inierint hæresim, credendo Sacramenta Ecclesiæ esse inania: &c. Quoniam modo perfecerint maleficium, num scilicet ex rebus sacris, aqua benedicta, Oleo sancto, cera benedicta, imò etiam ex sacerrimo Eucharistiæ Sacramento: & an crediderint illis rebus ad huiusmodi effectus inesse virtutem: tunc enim sacrilegij, & hæresis rei proculdubio essent. An personis, vel rebus damnum intulerint: quia tenentur ad restitutionem omnium damnorum, cum fuerint causa efficiens damni. An expresse sacrificauerint damoni, vel cum eorum carnalem inierint, ut solent Lamiæ, & Strigæ: Tolet. lib. 4. cap. 16. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 2. cap. 17. Sanch. lib. 2. sum. c. 40. Clauis Reg. lib. 4. cap. 6. nem. 5. Bonac. tom. 2. d. 3. q. 5. punct. 5. num. 11.

182
Quoniam etiam
fissuras de
beat à male-
ficio interve-
niri.

CAPVT XX.

De vana Obseruatione.

Observatio vana dicitur, cum aliqua sunt, vel adhibentur ad aliquem effectum, ad quem nec à Deo, nec à natura ullam vim habent: v.g. cum ex consideratione alicuius fortuiti euentus conicitur quicquid prosperi, vel aduersi, & inde suas moderatur actiones. Certè superstitio vanae Observationis hoc à superstitiosa diuinatione differt, quod diuinatione referatur tota ad singularum rerum occultarum cognitionem indebito modo consequendam. Observatio vero superstitiosa refertur ulterius ad obtinendas alias commoditates siue animi, siue corporis: nempe ad potendum nuptiis alicuius puellæ, ad sanitatem, vitæ prorogationem, cognitionem linguarum, artem aliquam difficilem ex tempore addiscendam, ad consequendam miram in disputando subtilitatem sine exercitio: non tamen diabolus verè ipsis scientiam confert infusam, sed ipse in illis loquitur, & mouendo eorum imaginationem, illis persuadet, quid loquantur: cuius signum est, quod quando conuertuntur, & diabolo renunciant, ad pristinam redeunt ruditeriam. Vnde hæc Observatio vana mediis inuilibus minimè à diuina providentia constitutis procurat præfatas commoditates, & varias corporum immutationes, & ut à damone opera nostra dirigantur: ut quando adhibentur preces vel voce, vel scripto, vel appensæ collo, concurrentibus aliis variis

183
Quid obser-
uatio vana?
Quæ est à di-
uinatione
differens.

Træ
ad
super-
sticio-

Secl. I. De Præcepto I. Recept. Sentent. 25

circumstantiis, ex quibus appareat, preces illas minime ad Deum referri, quasi ab illo expectetur effectus: sed ad demonem saltem tacite & implicite inuocatum. D. Tho. 2. 2. q. 96. art. 1. Sanch. l. 2. sum. c. 40. n. 1. Lessi. l. 2. c. 43. dub. 10. n. 6. Filliuc. tr. 2. 4. c. 6. q. 1. Valent. 2. 2. d. 6. q. 1. 5. pun. 1. Azor. p. 1. l. 9. cap. 22. Bonac. 10. 1. dist. 3. q. 5. pun. 4. Navar. sum. c. 1. 1. n. 3. Layman. l. 4. tr. 10. cap. 4. num. 6.

184 Vanæ observationis tres sunt species ad quas omnes reduci possunt. *Ars notoria, Observantia sanitatum, & Observantia euentuum*, siue fiant cum expressa, siue cum tacita demonis inuocatione. *Ars notoria* est superstitio, qua quis credit, se consequuturum scientiam absque labore per quædam ieiunia, orationes, inspectiones figurarum, ignotorum verborum profectiones, & alia similia vana, & inefficacia: & hæc superstitio est peccatum lethale ex suo genere. Quia saltem tacite diabolus inuocatur, eique potestas infundendi subro animæ scientiarum habitus attribuitur, quod solius est Dei. Licetum tamen est, uti scientia ope demonis acquisita, modo conseruatio, ac vltius scientia non pendet à demone. Quia cognitio seu scientia ex se bona est, & peccatum, quo acquisita fuit, pertranfit. Suar. de superst. l. 2. cap. 17. num. 1. Sanch. l. 2. sum. cap. 41. & 42. Layman. l. 4. tract. 10. cap. 1. num. 6.

185 Observatio sanitatum est, quando adhibentur aliqua verba, vel alia signa, aut ceremoniæ inanes ad hominum, vel animantium morbos curandos, sistendum sanguinem, mitigandum dolores, ad conseruandam vitam, seu valitudinem: ad se præstandum contra læsiones hostium, vel casus fortuitos immunem, &c. Huc etiam pertinent superstitiosi illi effectus, qui adiuuunt causæ naturalis applicate exuperant, & qui sunt sine motu locali, & quando statim evanescent. Bonac. tom. 2. dist. 3. quest. 5. punct. 4. num. 7. Lessi. l. 2. cap. 43. dub. 10. num. 63. Filliuc. tract. 24. numer. 157. In dubio autem, an effectus sint à causâ naturali, an verò vires eius excedant? præsumendum est à causâ naturali provenire. Quia dubium est in partem mitiorem explicandum. Suar. de superst. l. 2. cap. 15. Layman. l. 4. tract. 10. cap. 4. num. 6. Clauis Reg. l. 4. cap. 6. num. 2. Sanch. sum. l. 2. cap. 40. num. 44. Eodem etiam pertinent omnia periammata, amuleta, breuia, inuolucra, reliquiæ, verba sacra, preces scriptæ, quæ gestantur à quocumque, ne possint lædi, aut ne sanguis profluat, aut ob alios fines huiusmodi, si contineant aliquas circumstantias parergas tanquam necessarias. Sylui. 2. 1. quest. 96. art. 4. Navar. sum. cap. 11. num. 34.

186 Equidem tres regulas assignari ad effectum superstitiosum dignoscendum. Prima est quando media inutilia adhibentur tanquam necessaria ad illum effectum, verbi gratiâ si tot Crucis signa tanquam necessaria adhibeantur. Secunda, ex modo operandi, præsertim ex distantia loci. Tertia, quando effectus superat causarum naturalium activitatem: seu quando constat, effectum non posse aliunde provenire quam à solo bono, vel malo spiritu. Delrius Magiar. l. 2. cap. 5. & 6. Suar. de superst. l. 2. cap. 15. num. 14. To- Elcob. & Mend. Theol. Moral. To. IV.

let. l. 4. cap. 14. Sanch. l. 2. sum. c. 40. num. 43.

In his, & similibus observantiis est superstitio mortalis ex genere suo, si animus sit huiusmodi circumstantias adhibendi, tanquam ex se efficaces ad effectum à Deo impetrandum, nempe sanitatem, seu rerum suarum incolumitatem. Dupliciter autem potest accidere, ut hæc vana Observatio sit veniale piaculum. Primo, propter ignorantiam vincibilem, non crassam, secundo, si hisce vanitatibus quis des operam non quasi efficacibus, sed tantum vanis ex levitate quadam. Navar. sum. cap. 11. num. 37. Lessi. l. 2. cap. 43. dub. 10. numer. 64. Sanch. l. 2. sum. cap. 40. numer. 43. D. Antonin. p. 2. tit. 12. c. 1. 1. §. 13. Filliuc. tr. 24. numer. 161.

Ex paritate autem materiæ non est in Observationibus huiusmodi veniale piaculum. Quia huius delicti deformitas consistit in hoc, quod quis sibi, vel demoni tribuit effectum Dei proprium, quando causa adhibita non est ad eum sufficiens. Deinde quia expresse aut tacite commercium cum demone inicitur: quolibet vero harum deformitatum secundum se abstrahendo à quantitate materiæ, est admodum gravis. Puto tamen dari paritatem materiæ excusantem à mortali posse, quoties non interuenit pactum expressum cum demone: v. gr. si quis seme lioco, & ad experiendum effectum curiositatis causa, faciat annulum super filum circumagi, Valen. 2. 2. dist. 6. q. 13. pun. 3. Sanch. 2. 2. sum. cap. 40. numer. 44. & 47. Azor. p. 1. l. 9. cap. 25. q. 2. Suar. de superst. l. 2. cap. 15. numer. 25. Navar. sum. cap. 11. numer. 36.

Haud sunt simpliciter de superstitione damnandi homines, seu familiæ aliquæ, quæ dant operam quibuldam morbis medendis, ut affecto canis rabidi morfu. Quia nulla sufficienti ratione probari potest, horum officium esse superstitiosum, quamquam tales personæ ab Ordinariis diligenter sunt examinandæ, priusquam hoc munus exercere permittantur. Inspiciendum enim est, an hoc remedijs naturalibus exerant, vel ex gratia gratis data, vel ex pacto cum demone: nam in his facile enenire potest demonis deceptio. Confessarij autem magnam adhibeant circumspectionem in iis absolvendis, qui ad sanandos morbos remedijs externis vtuntur, virtutæ naturali carentibus ad effectus huiusmodi, quamvis publicè permittantur. Delrius l. 4. q. 41. Sanch. l. 2. sum. c. 40. n. 44.

Denique Observantia euentuum est, quando fortuito aliquid occurrit, ex quo sibi vel alteri aliquid aduersi, vel læti coniectat, & inde suas moderatur actiones, observans loca, verba audita, tempora, vel occussum hominum aut animalium v. gr. si domo egredienti vulpes, aut canis occurrat, aut cadaver, &c. indeque occasionem sumat credendi, negotium, aut diem sibi futurum infaustum, aut exitiale.

Filliuc. tr. 24. c. 6. q. 8. Bonac. 10. 2. d. 3. q. 5. pun. 4. numer. 21 22. & 23. Lessi. l. 2. c. 43. n. 66. & 66. Clauis Reg. 114.

cap. 6. n. 5.
* *
*

C CAP V T

187 Quando est mortalis, quando veniale?
Quid sit materia, non est in his observationibus, veniale peccatum.

188 Ex paritate materiæ non est in Observationibus huiusmodi veniale piaculum. Quia huius delicti deformitas consistit in hoc, quod quis sibi, vel demoni tribuit effectum Dei proprium, quando causa adhibita non est ad eum sufficiens. Deinde quia expresse aut tacite commercium cum demone inicitur: quolibet vero harum deformitatum secundum se abstrahendo à quantitate materiæ, est admodum gravis. Puto tamen dari paritatem materiæ excusantem à mortali posse, quoties non interuenit pactum expressum cum demone: v. gr. si quis seme lioco, & ad experiendum effectum curiositatis causa, faciat annulum super filum circumagi, Valen. 2. 2. dist. 6. q. 13. pun. 3. Sanch. 2. 2. sum. cap. 40. numer. 44. & 47. Azor. p. 1. l. 9. cap. 25. q. 2. Suar. de superst. l. 2. cap. 15. numer. 25. Navar. sum. cap. 11. numer. 36.

189 Non sunt simpliciter dam-
nandi qui hæc
arte vtuntur
sed diligenter
à Confessariis
examinandi.

190 Quid obser-
uatio euentuum?
enium?